

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

NIKA BIRSA

**Analiza govora in jezikovnih okoliščin pri govornem
nastopu voditeljice na 24ur in voditeljice TV-Dnevnika**

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Hotimir Tivadar

Univerzitetni študijski program prve stopnje:
Slovenistika

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se doc. dr. Hotimirju Tivadarju za mentorstvo pri diplomski nalogi.

Izvleček

Analiza govora in jezikovnih okoliščin pri govornem nastopu voditeljice na 24ur in voditeljice TV-Dnevnika

Mediji imajo v današnjem času izjemen vpliv na gledalce, bralce in poslušalce. Jezik ni več v središču pozornosti, zelo pomembna namreč postaja prepričevalna vloga. V sodobnih medijih se vse pogosteje pojavlja »govorno branje«, pri katerem nam govorec daje vtis zaupanja in verodostojnosti. V diplomski nalogi bom analizirala govor in jezikovne okoliščine pri govorkah D. Z. v oddaji 24ur na POP TV in J. J. v oddaji Dnevnik na RTV SLO. Opredelila bom tudi omenjeni oddaji in oba televizijska programa.

Ključne besede: medijski govor, stavčna intonacija, hitrost govora, poudarek, premor

Abstract

Analysis of speech and language circumstances in performances on 24ur and TV-Dnevnik

Nowadays the media have an exceptional influence on viewers, readers and listeners. Language is no longer in the centre of attention, the role of persuasion is becoming more important. In contemporary media the act of »speaking from a script« is very frequent, in which the speaker invokes an impression of trustworthiness and authenticity. In my diploma paper I will try to analyse speech and language circumstances of speakers D. Z. on the television programme 24ur broadcast on POP TV and J. J. in Dnevnik broadcast on RTV SLO. I will also research both mentioned television programmes as well as both television channels.

Key words: media speech, sentence intonation, speed of speech, accentuation, pause

Kazalo

1. UVOD	5
2. POP TV	6
2.1. 24 ur.....	8
2.2. D. Z.	8
3. RTV SLO	9
3.1. Poročila.....	10
3.2. J. J.	10
4. Analiza govork D. Z. in J. J.	11
4.1. Govor D. Z.....	11
4.1.1 Okoliščine nastanka besedila in nejezikovni parametri	11
4.1.2 Poudarek, členitev s premori, napake	12
4.1.3 Stavčna intonacija	15
4.1.4 Hitrost govora	17
4.1.4.1 Hitrost govora v prvem odlomku	17
4.1.4.2 Hitrost govora v drugem odlomku	18
4.2. Govor J. J.....	19
4.2.1 Okoliščine nastanka besedila in nejezikovni parametri	19
4.2.2 Poudarek, členitev s premori, napake	20
4.2.3 Stavčna intonacija	22
4.2.3.1 Primer rastoče intonacije	22
4.2.3.2 Primeri padajoče intonacije	22
4.2.4 Hitrost govora	23
4.2.4.1 Hitrost govora v prvem odlomku	23
4.2.4.1 Hitrost govora v drugem odlomku	24
5. Primerjava med voditeljicama	25
6. Grafični prikazi posnetih besedil s programom Adobe Audition	26
7. Zaključek.....	28
8. Povzetek.....	30
9. Literatura in viri	30
10. Seznam prilog.....	32
Izjava o avtorstvu	33

1. UVOD

Mediji imajo v današnjem času izjemen vpliv na gledalce, bralce in poslušalce in so, kot pravi Pirc, posredniki, ki sporočila, nastala na drugih področjih javne komunikacije (še posebej na političnem), prenašajo k širokemu krogu prejemnikov in jih hkrati tako po jezikovnem izrazu kot po jezikovni vsebini prilagajajo jezikovnim in komunikacijskim kompetencam prejemnikov. (Pirc 2005: 71) Kot nas opozarja tudi Tivadar, jezik verjetno ni več osrednji, gotovo pa ne edini del ustvarjanja medijskega sporočila, vsekakor pa ostaja eden najvplivnejših delov medijskih besedil. (Tivadar 2008: 35) Zelo pomembna namreč postaja prepričevalna vloga, ki jo mediji še kako dobro izkoriščajo. »Šele kakšnih sto let se Slovenci ukvarjamo z vprašanjem, kako govoriti v javnih položajih, in večji del tega ukvarjanja je bil še tja v drugo polovico 20. stoletja posvečen obrambi in emancipaciji slovenščine v javni rabi najprej v odnosu do nemščine, potem pa do srbohrvaščine.« (Antončič, Prek 2004: 10) Izjemnega pomena je torej govor, saj nas govorniki z glasom, intonacijo in raznimi poudarki »na pravih« mestih zelo hitro v nekaj prepričajo ali »popeljejo« na kraj dogajanja. Pirc dodaja, da je vsak glas nekaj posebnega, saj je unikaten; lahko je mehak ali trd, barva glasu visoka, nizka, rezka, žametna. Ko glasu dodamo osebnostne značilnosti, pa postane govor grob, sentimental, napadalen. Glas je posebne vrste sugestija, sporočilo samo po sebi. (Pirc 2005: 65–66)

V diplomski nalogi bom analizirala govor in jezikovne okoliščine pri govorkah D. Z. v oddaji 24ur na POP TV in J. J. v oddaji Dnevnik na RTV SLO. V njunem govoru se bom osredotočila predvsem na razne značilnosti, kot so premori, stavčna intonacija, napake, hitrost govora, poudarki, okoliščine nastanka besedila in nejezikovni parametri. Predstavila bom tudi voditeljici, televizijska programa in oddaji.

Začela bom s predstavitvijo programa POP TV, oddaje 24ur in D. Z., nadaljevala pa z RTV Slovenija, Dnevnikom in J. J.

2. POP TV

Kot osrednja slovenska komercialna televizija in najprepoznavnejša blagovna znamka medijske hiše PRO PLUS (poleg POP TV-ja nudi tudi televizijski program KANAL A in naročniški paket POP NON STOP, spletni portal 24ur.com, 12 specializiranih spletnih portalov in prvi slovenski S-VOD program VOYO) je POP TV prva izbira gledalcev tako po priljubljenosti kot tudi po gledanosti (Trusted Brand 2009, 2010 in 2011).

POP TV je začel delovati 15. decembra 1995 in je po pokritosti nacionalen oz. vseslovenski televizijski program. Za svoje dosežke je prejel prestižno nagrado za medijske dosežke in dosežke v popularni kulturi ter kar 35 viktorjev. POP TV je med televizijskimi postajami že tretje leto prejela tudi Trusted Brand (2009, 2010, 2011), kot najbolj zaupanja vredna in priljubljena blagovna znamka med potrošniki. Na mednarodnem festivalu PROMAX, ki je v svetu priznan kot najprestižnejša nagrada za promotorje in oglaševalce, ki delujejo v elektronskih medijih, je POP TV za svoja promocijska dela doslej prejel 5 odličij. Od 1. decembra 2010 ga je mogoče spremljati v digitalni tehniki.¹

V predstavitvi televizijskega programa POP TV na njihovi spletni strani je torej razvidna samohvala glede pokritosti, dosežkov na raznih tekmovanjih in gledanosti njihovih oddaj. Ob branju dobimo občutek, da nas želijo prepričati v to, da so najboljši in da bodo na ta način delovali tudi v prihodnje.

»Naše poslanstvo je doseganje odličnih rezultatov. Z inovativnim, fleksibilnim in ustvarjalnim pristopom do medijskih vsebin ter s pomočjo uvajanja najnaprednejših multimedijskih tehnologij bomo obdržali status vodilnega ponudnika televizijskih in internetnih vsebin. Tako bomo lahko najučinkoviteje prispevali k uspehu podjetij, ki oglašujejo z nami. Naše poslanstvo bomo izvajali skrbno in odgovorno.« (http://pro-plus.si/slo/pro_plus/televizija/, dostop 2. 4. 2012)

Tudi po mojem mnenju je POP TV kakovosten in priljubljen televizijski program (to nam kažejo tudi podatki o gledanosti), saj ustvarjalci dobro vedo, kako gledalca pritegniti k gledanju, tako z raznimi zabavnimi oddajami kot s kakovostnim informativnim programom

¹ Povzeto po: http://pro-plus.si/slo/pro_plus/televizija/.

tekom celega dne. Gledalci se lahko zabavamo ob popularni domači produkciji oddaj in TV-serij, telenovelah, številnih filmskih hitih ter svetovno priljubljenih in aktualnih serijah. Obenem pa smo v kar štirih informativnih oddajah obveščeni o aktualnem dogajanju doma in po svetu. Oddaje so zanimive, dinamične, prispevki raznoliki, podprti s slikami, glasbo in drugimi vložki, ki nas »popeljejo« na kraj dogodka in tako še bolj pritegnejo h gledanosti.

DELEŽ GLEDALCEV

DELEŽ GLEDALCEV: **PRIME TIME 19:00 - 23:00** | CILJNA SKUPINA: **18 - 49**

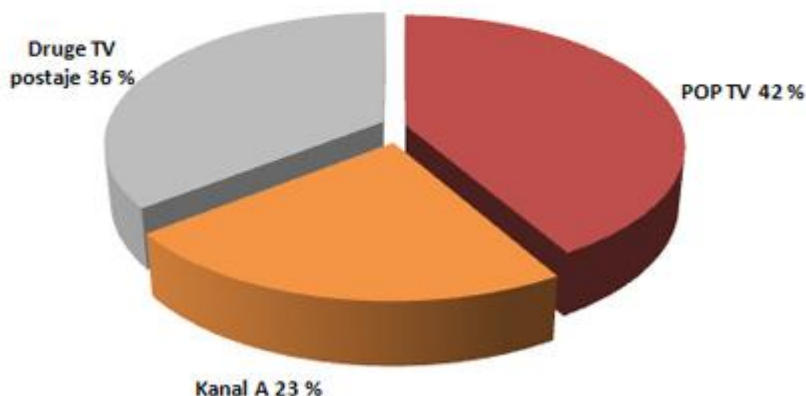
Vir: AGB Nielsen Media Research

pop / ▲ / 24h / 📺

Priloga 1: Delež gledalcev TV-postaj od 19:00 do 23:00 (vir: http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/)

DELEŽ GLEDALCEV

DELEŽ GLEDALCEV: **6:00 - 2:00** | CILJNA SKUPINA: **18 - 49**

Vir: AGB Nielsen Media Research

pop / ▲ / 24h / 📺

Priloga 2: Delež gledalcev TV-postaj od 6:00 do 2:00 (vir: http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/)

Televizijska programa POP TV in Kanal A beležita rast gledalcev in v povprečju dosegata preko 50 % zbranih gledalcev pred malimi zasloni (vir: AGB Nielsen).

2.1. 24 ur

Dnevnoinformativna oddaja slovenske komercialne televizije POP TV, ki je na sporedu vsak dan ob 19. uri, med tednom nudi tudi svojo popoldansko izdajo (24ur POPOLDNE, na sporedu ob 17.00) in večerno izdajo (24UR ZVEČER, s pričetkom okoli 22:00–23:00). Od 12. aprila 2010 je na ogled tudi oddaja 24UR OB ENIH, ki je na sporedu vsak delavnik ob 13. uri. Vodenje osrednje informativne oddaje 24UR ob 19:00 poteka v parih. Oddaje ob enih, popoldanska in večerna oddaja pa so vodene samostojno.²

2.2. D. Z.

D. Z. je ena izmed štirih voditeljev večerne informativne oddaje 24UR in oddaje 24UR OB ENIH. Svojo novinarsko kariero je na televiziji začela že kot študentka. Bila je novinarka in urednica TV Koper – Capodistria, kjer je med drugim prejela nacionalno nagrado za najboljši novinarski prispevek v informativnih oddajah. Pridružila se je »pionirski« ekipi, ki je ustvarila oddajo 24UR, bila dnevna urednica, vsi pa jo najbolj poznamo kot dolgoletno voditeljico oddaje 24UR ter voditeljico posebnih informativnih oddaj na POP TV-ju. Na POP TV-ju že od vsega začetka soustvarja informativni program – kot voditeljica, v letih 2004–2008 pa tudi kot odgovorna urednica informativnega in športnega programa POP TV.

Kot gostujoča predavateljica (s certifikatom PR Education Worldwide) sodeluje na Londonski šoli za odnose z javnostmi.³

² Povzeto po: <http://sl.wikipedia.org/wiki/24UR>.

³ Povzeto po: <http://akademija.24ur.com/clanek/predavatelji/darja-zgonc.html>.

3. RTV SLO

Radiotelevizija Slovenija (skrajšano RTV Slovenija) je edina javna, neprofitna radiotelevizijska organizacija v Sloveniji. Njen sedež je v Ljubljani, ima pa še dva regionalna RTV centra, ki se nahajata v Mariboru in Kopru. Pohvali se lahko z bogato dopisniško ekipo v Washingtonu, Moskvi, Bruslju, Rimu, Berlinu, Zagrebu, Beogradu, sosednjih regijah v Avstriji, Italiji ter na Madžarskem in v vseh slovenskih pokrajinah.

Njena zakonska podlaga je Zakon o RTV Slovenija, ki med drugim določa, da je edina družba, ki sme imeti radijske in televizijske postaje hkrati. Zakon med drugim tudi zahteva, da izvaja medijske storitve za obe narodni manjšini (italijansko in madžarsko), pri čemer si pomaga z regionalnimi RTV centri. Zadnjih nekaj let so aktivni tudi na internetu, še posebej odkar upravljajo z multimedijским portalom MMC (od 2002), na katerem objavljajo sveže novice, ponujajo digitalni arhiv oddaj, forum ter ogled radijskih in televizijskih postaj v živo.⁴

Generalni direktor RTV Slovenije Marko Filli pravi: »Slovenska nacionalna radiotelevizija je v službi javnosti in najširšega javnega interesa. Njeno osnovno poslanstvo je ustvarjanje vsebin, s katerimi informira ter spodbuja in razvija ustvarjalnost, jezik, kulturo ter identiteto Slovenije in njenih multietničnih prebivalcev. To lahko izvaja le s kakovostnimi in motiviranimi kadri, s sodobnimi digitalnimi orodji in z visoko organizacijsko kulturo. S fleksibilno organizacijo, ki bo omogočala, da se bodo javni radio, televizija in multimedija sposobni hitro prilagajati spremembam v okolju, in s sistemom financiranja, ki bo omogočal politično nevtralnost, pa bodo izpolnjeni pogoji za izvajanje njihovega poslanstva.« (<http://rtvslo.si/ortv/>, dostop 2. 4. 2012)

Podatke o gledanosti oddaj na RTV Slovenija je zelo težko pridobiti, mogoče tudi zato, ker naj bi bila gledanost na splošno slaba; to lahko opazimo že v *Prilogah 1* in *2*, saj je procent t. i. drugih televizijskih postaj, v primerjavi s POP TV-jem in KANALOM A, manjši, poleg tega pa med t. i. druge televizijske postaje ne spada le RTV Slovenija, ampak še mnogo ostalih televizijskih postaj.

⁴ Povzeto po: http://sl.wikipedia.org/wiki/Radiotelevizija_Slovenija#Televizijske_postaje.

RTV Slovenija ima torej program, katerega namen ni toliko zabavati ljudi, ampak jih informirati, kulturno izobraževati, jih seznanjati z različnimi problemi in vprašanji družbe ipd., prav zato tudi naziv »nacionalna televizija«. Občasno si sicer lahko ogledamo razne zabavne oddaje, vendar v veliko manjši meri kot na POP TV-ju, kar je po mojem mnenju glavni vzrok za manjšo gledanost, saj nas kot gledalce zagotovo bolj pritegnejo zabavne kot resne vsebine. Prispevki niso tako dinamični, oddaje imajo resnejši ton, filmi pa so vse prej kot komedije. Realizacija je sicer v primerjavi s POP TV-jem izdelana do potankosti, vendar menim, da gledalca še vedno bolj pritegne zabaven način, sproščenost, dinamičnost, glasbeni vložki ipd.

3.1. Poročila

Gre za dnevnoinformativni program, ki je na sporedu od ponedeljka do petka na TVS 1 in traja 17 minut. V Poročilih ob 8.00, 9.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 22.00 se lahko vsak delovnik v letu dvakrat dnevno seznanimo z vsemi najpomembnejšimi novicami iz domovine in sveta.⁵

3.2. J.J.

Njena novinarska pot na Televiziji Slovenija se je začela jeseni leta 2002, ko je bila uspešno sprejeta na avdiciji RTV Slovenija in začela aktivno sodelovati v televizijskem novinarstvu v eksperimentalnem programu TV Slovenija. Leta 2003 je prestopila v informativni program TV Slovenija in v začetku leta 2004 začela voditi jutranjo oddajo Poročila (ob 7., 8., 9. in 13. uri), pozneje pa tudi Poročila ob 15. in 17. uri ter novičarski del znotraj oddaje Odmevi.

Dodatno znanje si je nabirala v izobraževalnem središču RTV Slovenija in v ameriški televizijski hiši CCN v Atlanti (Georgia, ZDA). Voditeljica osrednje nacionalne informativne oddaje TV Dnevnik je postala 15. 8. 2009.⁶

⁵ Povzeto po: http://www.rtvsl.si/modload.php?&c_mod=rtvoddaje&op=web&func=read&c_id=25372.

⁶ Povzeto po: <http://www.rtvsl.si/zabava/druzabna-kronika/jasmina-jamnik-nova-voditeljica-dnevnika/209079>.

4. Analiza govork D. Z. in J. J.

Pri govorkah D. Z. in J. J. sem opazovala naslednje značilnosti: poudarek, stavčno intonacijo, členitev s premori, napake, hitrost govora, okoliščine nastanka besedila in nejezikovne parametre, med katere sodijo: obleka voditelja, drža, položaj, v katerem napoveduje, predmeti v rokah in na mizi ipd.

4.1. Govor D. Z.

4.1.1 Okoliščine nastanka besedila in nejezikovni parametri

Za analizo govora D. Z. sem izbrala posnetek, objavljen na spletni strani (http://24ur.com/bin/video.php?media_id=60510424). Gre za oddajo 24ur OB ENIH, ki je bila posneta 27. 8. 2010. Najprej voditeljico slišimo v napovedniku, a je ne vidimo, saj se predvajajo izseki glavnih novic, njeno podobo vidimo takrat, ko je napovednika konec in nas voditeljica pozdravi z »Dober dan.«. Voditeljica sedi za pultom, v roki ima kemični svinčnik, pred seboj sicer ima liste, vendar lahko iz posnetka razberemo, da bere iz »trotlbobna«⁷, saj med branjem na liste ne pogleda niti enkrat. Pri D. Z. jasno slišimo, da gre za branje, saj je njen govor tekoč, poudarki so dokaj enakomerni in nemogoče bi si bilo toliko teksta zapomniti na pamet ter ga tekoče pripovedovati.

Pri opredelitvi medijskih besedil pa moramo biti pozorni predvsem na navezanost besedil na pisni jezik, ki v veliki meri določa knjižna govorjena besedila. Tivadar (2011: 7) tako opredeli »5 osnovnih načinov (stopenj) uresničitve knjižnega jezika, ki zahtevajo tudi različno znanje knjižne norme (in govornih spretnosti): branje, polbranje, zapisano po opornih točkah, prosto brez zapisa, a s smiselno pripravo ter popolnoma prosto«. Pri govorki D. Z. gre torej za branje. »Branje in polbranje – oba načina govorne interpretacije sta vezana na zapisani jezikovni kod in zahtevata osnovno znanje pravorečja. Govorec se mora zavedati tudi prednosti in značilnosti govora, ne pa, da samo mehanično prenaša pisno besedilo v slušni prenosnik.« (Tivadar 2011: 493) Glede na posnetke lahko potrdimo, da pri govorki ne gre le za mehanično prenašanje pisnega besedila v slušni prenosnik, ampak se voditeljica dobro

⁷ Tehnični pripomoček, predvsem na televiziji, ki bralcu omogoči gledanje v kamero in s tem tudi bolj neposredno (neverbalno) komunikacijo. (Tivadar 2008: 28)

zaveda, kaj bere in kaj mora še posebej poudariti. Pri D. Z. sem iz poudarkov (poudari, kar je pomembno in za gledalce zanimivo), premorov (ki jih je manj kot če bi voditeljica prosto govorila) in stavčne intonacije razbrala, da gre za branje, vendar pa tega običajni gledalci verjetno ne opazijo. To potrdi tudi Tivadar (2011: 494): »Prav igranje branja je tista značilnost, ki se posebej razvija s sodobnimi elektronskimi napravami: običajni gledalci in poslušalci pogosto ne vedo, ali je določeno besedilo brano ali ne. Določene značilnosti branega govora je sicer mogoče slušno zaslediti na podlagi stavčne intonacije (enakomerno padanje oz. naraščanje tona in jakosti), poudarkov (praviloma le najpomembnejše besede), enakomerne hitrosti branja (manj je premorov kot pri nebranem govoru) in povsem tekočega govora.«

Voditeljica prispevke napoveduje, nekajkrat pa se pogovarja tudi z novinarji preko telefonske zveze (v izbranem odlomku s S. L., sicer tudi z E. K., domačima novinarkama na terenu). Ko prispevke napoveduje, vidimo v ozadju sliko, povezano s temo prispevka, včasih pa se že med njenim napovedovanjem vrtijo odseki le-tega.

4.1.2 Poudarek, členitev s premori, napake

Slovar slovenskega knjižnega jezika nam za poudarek in premor poda naslednji definiciji:

poudárek -rka m (□) **1.** *lingv. izstopanje glasu po jakosti ali tonu nasproti soseščini: ugotoviti, kje je poudarek v stavku; to besedo je izgovoril s poudarkom / besedni poudarek naglas / stavčni poudarek // grafično znamenje za označevanje tega; naglas: zapisati poudarek* **2.** *kar (z govorjenjem) daje vsebini povedanega, navedenega večjo pomembnost: s posebnim poudarkom je povedal svoje mnenje / poudarek je na vsebini, ne na obliki / dajati kaki stvari velik poudarek* ♪,

premòr -ôra m (□ ó) **1.** *navadno krajša prekinitev opravljanja kake dejavnosti: premor med pospravljanjem je izkoristila za branje časopisa; v premoru si je prižgal cigareto; dolgi premori med pripovedovanjem; po mučnem premoru je nadaljeval predavanje // **kratka prekinitev govorjenja, petja zaradi umiritve dihanja: vdihniti v premoru; premori ob ločilu pri branju*** **2.** *čas med koncem in ponovnim nastopom kakega dejanja, pojava: po daljšem premoru so spet uprizorili komedijo, opereto; stoletni premor v razvoju tiskarstva* **3.**

redko *počitek, oddih*: v kratkem premoru se je dobro odpočila • ekspr. brez premora je tekal sem in tja *neprenehoma*; knjiž. med premori so se učitelji zbirali v zbornici *odmori* ♦ rad. *navadno glasba za izpolnitev odvečnega časa med dvema (radijskima) oddajama* ♪.

Toporišič ta dva pojma v *Enciklopediji slovenskega jezika* definira tako:

»**Premor** je stavčnofonetični pojav, da se govorna veriga na določenih mestih pretrga. Ta mesta so navadno na koncu povedi, med prirednimi deli povedi, med dostavkom, izpostavkom, pri jecljanju ...« (Toporišič 1992: 213)

»**Poudarek je** 1. Stavčnofonetična večja izrazljivost kakega dela stavka ali besedne zveze. 2. Isto (nepriporočljivo) kot naglas.« (Toporišič 1992: 199)

V *Slovenski slovnici* pa Toporišič opredeli:

»**Premore** radi delamo pri napovedovanju pred tistim delom povedi, ki ga hočemo posebej poudariti.« (Toporišič 2004: 538) Za poudarek nam v omenjenem delu ne poda natančne definicije.

Pri analizi poudarkov lahko upoštevamo vse našteje razlage, saj gre tako za izstopanje glasu po jakosti ali tonu nasproti soseščini, kot za to, da daje poudarek vsebini povedanega večjo pomembnost. Tudi pri premoru lahko upoštevamo več razlag, jezikoslovno je neustrezna le prva definicija iz *SSKJ* (»navadno krajša prekinitev opravljanja kake dejavnosti«).

»Logično poudarjanje je bistveno za pravilno in lepo govorico. Še tako lepo in pravilno artikulirane besede nam ne pomenijo veliko, če jih govorec v sporočilu ne bo smiselno poudaril. Marsikateri govorec napačno poudarja, kadar napisanega sporočila ne razume povsem ali pa ga ni zmožen gledati dovolj naprej; z očmi se zadržuje pri besedi, ki jo izgovarja, namesto da bi s pogledom že zajel naslednjo pomensko enoto.« (Antončič, Prek 2004: 87)

V odlomkih iz posnetka (oddaja 24ur OB ENIH, 27. 8. 2010), so tako s **krepkim tiskom** označeni poudarki, z oznako »(p)« premori, z oznako (!) pa napake.

»Dober dan. (p) **Ni se nam** (p) **treba bati** zdravniškega zmanjšanega obsega dela (p) in **ni** se nam treba bati **daljšanja čakalnih** (p) **dob.** (p) Takšno je sporočilo zdravstvene zavarovalnice

vsem državljanov (!). (p) Dopoldne so bili na tiskovni konferenci **kljub** napovedanemu črnemu scenariju v zdravstvu, ki nas zaradi (p) umika soglasij za delo preko polnega delovnega časa čaka po prvem septembru, (p) precej **optimistični**. (p) Staša Lozar, **kako to, da so na** závodu⁸ za zdravstveno zavarovanje, (p) **kljub** slabim obetom, **optimistični?**« (0:35–1:07)

»V **Vegradu** (p) bi morali dopoldne že drugič ta teden z glavno direktorico Hildo Tovšak se (!) sestati sindikalistu (!), (p) sestanka dopoldne **ni bilo, je pa medtem,**(!)(p) **je pa medtem** (p) Vegradov **podizvajalec**⁹ (p) (!) soboslikar¹⁰, ki mu (p) Hilda Tovšak in Vegrad dolgujeta stopetinsdeset (!) tisoč evrov (p) vložil¹¹ kazensko **ovadbo**. (p) (!) Zaradi poslovne goljufije in povzročene gospodarske **škode**. (p) Tovšakova mu namreč za poplačilo dolga obljublja stanovanje v Celovških dvorih, (p) zagotovila mu je celo, **da** se je z banko **že** pogodila o umiku hipoteke. (p) Potem ko so na banki to zanikali, (p) **se** je Habibović **odločil za ovadbo**. (p) No in zdaj v ... (!) « (2:41–3:28)

V drugem odlomku opazimo več premorov, tudi daljše, več je napak, voditeljica uporabi mašila, v ozadju pa slišimo tudi šumenje z listi. Domnevamo lahko, da voditeljica naenkrat ni več videla besedila na »trotlbobnu« in je poskušala nadaljevati na pamet. Na koncu je besedilo našla na listih in nadaljevala, napaka pa se pojavi tudi, ko želi prispevek napovedati, a jo le-ta prekine. Poudarki in premori so v prvem odlomku glede na vsebino smiselni, v drugem pa ne, saj gre za odlomek, kjer se voditeljica veliko moti in ne bere.

Premore in poudarke sem iz teh razlogov štela v prvem odlomku in ugotovila naslednje: v prvih desetih sekundah naredi 5 premorov in 9 poudarkov, v drugih desetih 2 premora in 2 poudarka, v zadnjih desetih sekundah pa 3 premore in 8 poudarkov.

V prvem odlomku imamo eno jezikovno napako (namesto »vsem državljanom« govorka reče »vsem državljanov«), v drugem pa kar sedem (npr. namesto »sestati sindikalisti« reče »sestati sindikalistu«, zmoti se pri izgovorjavi zneska, uporablja mašila ipd.).

⁸ **závod** -óda tudi závod -a m (á dʃ á) ustanoviti ~; delati na, v ~u; pogrebni, pokojninski ~; republiški ~; oskrbovanci ~a; stanovati v ~u (SP 2001: spletna izdaja)

⁹ **pòdizvajálec** -lca [uɛ] m s -em člov. (□□) ~ projekta **pòdizvajálka** -e [uɛk] ž, člov. (□□) **pòdizvajálčev** -a -o [uɛč] (□□) (SP 2001: spletna izdaja)

¹⁰ **sôboslikár** -ja m s -em člov. (óá) **sôboslikárka** -e ž, člov. (óá) **sôboslikárjev** -a -o (óá) (SP 2001: spletna izdaja)

¹¹ **vložiti** -ím dov. vlóži -íte; vlóžil -íla, -ít/-ít, -èn -êna; (-ít/-ít) (í/íí) *kaj* ~ češnje; ~ pritožbo; *vložiti kaj v kaj* ~ postrvi v potok; *vložiti v koga/kaj* ~ ~ kmetijstvo (SP 2001: spletna izdaja)

4.1.3 Stavčna intonacija

Toporišič nam v *Enciklopediji slovenskega jezika* intonacijo definira takole:

»**Intonacija** je potek osnovnega tona v posameznih členih govorne verige ene povedi. Sestoji iz trupa in glave, iz enega ali več členov; če iz več, potem iz nekončnih (polkadenca) in enega končnega (kadenca, antikadenca).« (Toporišič 1992: 61)

Slovar slovenskega knjižnega jezika pa nam poda naslednjo definicijo:

intonácija -e ž (á) **1.** muz. *ton, interval, akord, dan pred začetkom izvajanja skladbe*: dati intonacijo / čista intonacija **2.** lingv. *tonska podoba naglašениh ali tudi ponaglasnih samoglasnikov ali samoglasniških glasov*: razločevati intonacijo / akutirana ali rastoča intonacija z *dvigajočim se ali nizkim tonskim potekom naglašenedega zloga in s tonsko višjim naslednjim nenaglašениm zlogom*; cirkumflektirana ali padajoča intonacija z *upadajočim ali visokim tonskim potekom naglašenedega zloga in s tonsko nižjim naslednjim nenaglašениm zlogom*; stavčna intonacija *tonski potek v stavčnih segmentih ali v stavkih* **3.** knjiž. *poudarek, naglas*: njegove pesmi imajo močno baladno intonacijo / recitirati s pretirano intonacijo *poudarjanjem* ♪.

Pri intonaciji gre torej za tonsko podobo naglašениh ali tudi ponaglasnih samoglasnikov ali samoglasniških glasov, ki je lahko iz enega ali več členov, pri čemer se v medijskem govoru lahko pojavljajo tudi določene neustreznosti. »Precejšnjo težavo govornih interpretov slovenskih televizij pa predstavlja stavčna intonacija, ki je na koncu povedi, kljub zaključku odstavka ali besedila in pripovednemu stavku, pogosto rastoča (predvsem na POP TV-ju in Kanalu A, posebej pa je izpostavljena tovrstna intonacija tudi pri kratkih novicah na vseh televizijah in komercialnih radijskih postajah). Radio načeloma upošteva zaključenost pripovednih stavkov in padajočo končno intonacijo.(↓)« (Tivadar 2006: 13) Prav to bo vidno tudi v nadaljevanju, saj je pri govorki iz POP TV-ja v večini primerov rastoča intonacija uporabljena napačno.

Govorka v besedilu uporabi **rastočo intonacijo** sedemkrat, in sicer v naslednjih primerih:

»Dober dan.« ↗

»Takšno je sporočilo zdravstvene zavarovalnice vsem državljanov.« ↗

»Staša Lozar, kako to, da so na zavodu za zdravstveno zavarovanje, kljub slabim obetom, optimistični?« 7

»Sestanka dopoldne ni bilo, je pa medtem, je pa medtem Vegradov podizvajalec soboslikar, ki mu Hilda Tovšak in Vegrad dolgujeta stopetinšestdeset tisoč evrov vložil kazensko ovadbo.« 7

»Zaradi poslovne goljufije in povzročene gospodarske škode.« 7

»Tovšakova mu namreč za poplačilo dolga obljublja stanovanje v Celovških dvorih, zagotovila mu je celo, da se je z banko že pogodila o umiku hipoteke.« 7

»Potem ko so na banki to zanikali, se je Habibović odločil za ovadbo. 7 No in zdaj v ...«

Padajoča intonacija pa je uporabljena v treh primerih, in sicer:

»Dopoldne so bili na tiskovni konferenci kljub napovedanemu črnemu scenariju v zdravstvu, ki nas zaradi umika soglasij za delo preko polnega delovnega časa čaka po prvem septembru, precej optimistični.« 7

»Ni se nam treba bati zdravniškega zmanjšane obsega dela in ni se nam treba bati daljšanja čakalnih dob.« 7

»V Vegradu bi morali dopoldne že drugič ta teden z glavno direktorico Hildo Tovšak se sestati sindikalistu.« 7

Iz obeh odlomkov lahko vidimo, da ima voditeljica večinoma rastočo intonacijo, kljub zaključku pripovednih povedi. Praviloma naj bi bili pripovedni stavki zaključeni s padajočo intonacijo, zato je uporaba rastoče intonacije neustrezna. Govorka sicer rastočo intonacijo uporabi pri vprašalni povedi, ker želi od sogovornice izvedeti določeno novo informacijo, napačno pa pri vseh pripovednih povedih z namenom, da bi nekaj poudarila oz. nas v nekaj prepričala. Napačna uporaba je tudi za pozdravom.

4.1.4 Hitrost govora

Pri D. Z. sem hitrost govora analizirala vključno s premori.

Toporišič hitrost govora v *Enciklopediji slovenskega jezika* opredeli tako: »Hitrost govorjenja je tvorjenje različnega števila glasov na določeno časovno enoto. To je deloma individualna značilnost govorečega ali pa je utemeljeno doživljajno oz. pomembnostno.« (Toporišič 1992: 57)

V *Slovnici slovenskega jezika* pa poda naslednji opis: »Hitrost govora prilagajamo glede na snov, ki jo obravnavamo, in glede na čas, ki ga imamo na razpolago. Je v skladu s čustveno obarvanostjo tematike ali pa razpoloženja pripovedujočega: resne ali žalostne stvari, govorimo bolj upočasnjeno; veselo, prijetno vsebino pa podajamo pospešeno živahno, odvisna je tudi od temperamenta govorečega, eden je v govoru počasen, drugi prehiter. Pretirano hiter ali pretirano počasen govor ni dober; oba lahko samo škodita tako govorečemu kakor poslušalcu. Hitrost govora v besedilu izračunamo glede na izgovorjene zloge na sekundo. Za prosti govor je predvideno 5 zlogov na sekundo.« (Toporišič 2004: 553, 554)

Čeprav pri D. Z. ne gre za prosto govorjenje, je povprečna hitrost govora 5 zlogov na sekundo. To je razvidno tudi iz analize hitrosti v obeh odlomkih.

4.1.4.1 Hitrost govora v prvem odlomku

V prvih dveh povedih govorka precej poudarja in govor je zato počasnejši.

»Dober dan. Ni se nam treba bati zdravniškega zmanjšane obsega dela in ni se nam treba bati daljšanja čakalnih dob.« (4,2 zl/s)

»Takšno je sporočilo zdravstvene zavarovalnice vsem državljanov.« (5,2 zl/s)

Zadnjo poved, ki je v nasprotju s prvima dvema daljša, pa pove zelo hitro.

»Dopoldne so bili na tiskovni konferenci kljub napovedanemu črnemu scenariju v zdravstvu, ki nas zaradi umika soglasij za delo preko polnega delovnega časa čaka po prvem septembru, precej optimistični.« (8,2 zl/s)

Povprečje hitrosti njenega govora v prvem odlomku je **5,6 zl/s**, in sicer v času **32 sekund**.

4.1.4.2 Hitrost govora v drugem odlomku

V prvi povedi drugega odlomka imamo zelo majhno hitrost, saj se voditeljica veliko moti, veliko je premorov, domnevamo pa lahko tudi, da naenkrat ni več videla besedila na »trotlbobnu« in je poskušala nadaljevati na pamet.

»V Vegradu bi morali dopoldne že drugič ta teden z glavno direktorico Hildo Tovšak se sestati sindikalistu, sestanka dopoldne ni bilo, je pa medtem, je pa medtem Vegradov podizvajalec soboslikar, ki mu Hilda Tovšak in Vegrad dolgujeta stopetinšestdeset tisoč evrov vložil kazensko ovadbo.« (3,2 zl/s)

Že pri naslednji povedi je vidno, da se je besedilo na »trotlbobnu« znova pojavilo in voditeljica je le-to prebrala z veliko hitrostjo.

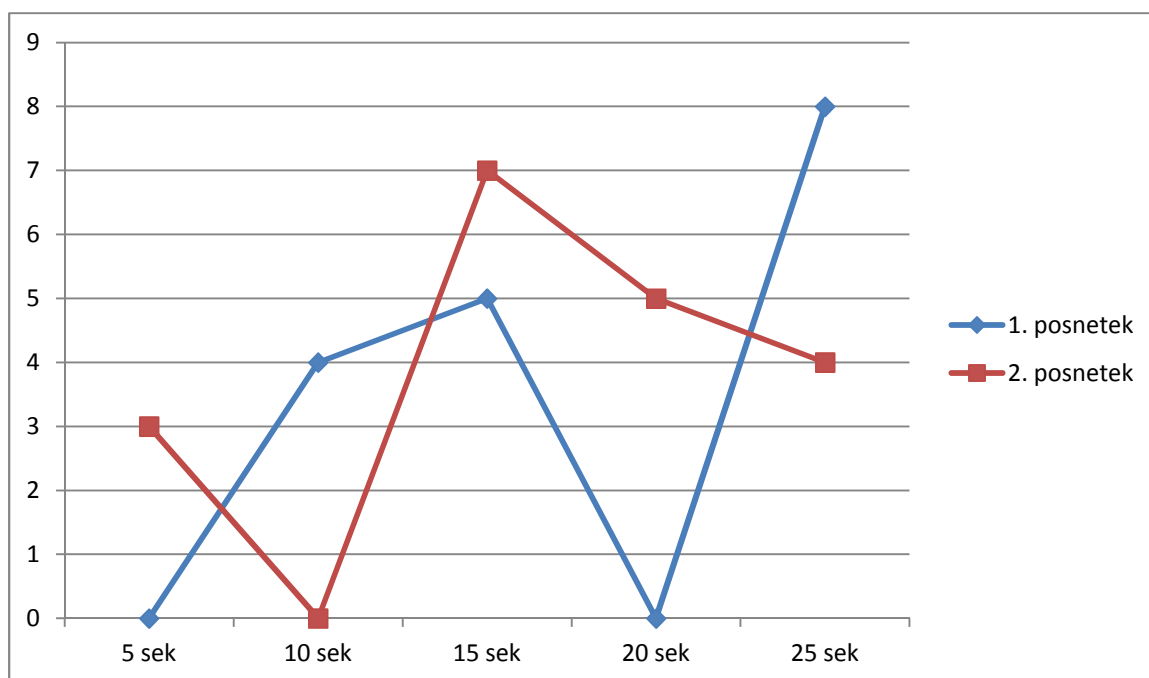
»Zaradi poslovne goljufije in povzročene gospodarske škode.« (7 zl/s)

»Tovšakova mu namreč za poplačilo dolga obljublja stanovanje v Celovških dvorih, zagotovila mu je celo, da se je z banko že pogodila o umiku hipoteke.« (5,8 zl/s)

»Potem ko so na banki to zanikali, se je Habibović odločil za ovadbo.« (4,1 zl/s)

Glede na čas bi lahko rekli, da je individualna hitrost govora pri govorki D. Z. počasna, vendar temu ni tako; vzrok za tak rezultat je namreč to, da govorka teksta na »trotlbobnu« naenkrat ne vidi več in poskuša nadaljevati na pamet.

Iz analiziranega lahko torej sklenemo, da pri hitrosti njenega govora ni večjih odstopanj (razen zgoraj opisanega primera, ki pa je pogojen s procesom branja oz. nebranja), saj je povprečje okrog **5 zlogov na sekundo**. Taka hitrost je pričakovana, saj gre za enakomerno in razločno branje.

Priloga 3: Grafični prikaz spreminjanja hitrosti govorke D. Z.

Graf, katerega vertikalna os vsebuje število zlogov na sekundo, horizontalna os pa čas, nam prikazuje spreminjanje hitrosti pri govorci D. Z. v času 25 sekund. Pri prvem posnetku ima v prvih desetih sekundah povprečje 4 zl/s, v naslednjih petih sekundah povprečje 5 zl/s, v naslednjih desetih pa kar 8 zl/s. (Razlog je v tem, da se ji besedilo na »trotlbobnu« zopet prikaže in ga zato prebere z veliko hitrostjo. Pred tem je, ko besedila ni videla, govorila na pamet, počasi in z veliko napakami ter mašili.) Pri drugem posnetku ima v času petih sekund povprečno 5 zl/s, v naslednjih desetih 7 zl/s, v naslednjih petih 5 zl/s, v zadnjih petih pa 4 zl/s.

4.2. Govor J. J.

4.2.1 Okoliščine nastanka besedila in nejezikovni parametri

Za analizo govora J. J. sem si izbrala posnetek na spletni strani RTV SLO (<http://tvslo.si/predvajaj/porocila-ob-22h/ava2.102215758/>). Gre za večerna nedeljska poročila ob 22. uri, ki so bila posneta 10. 4. 2011. Voditeljica sedi za pultom, pred seboj ima liste, v roki kemični svinčnik, na pultu pa še prenosni računalnik. Tudi ta voditeljica bere s »trotlbobna«, saj na liste med napovedovanjem ne pogleda niti enkrat. »V slovenskih medijih je vse manj kontroliranega govora. Toda najbolj gledane oddaje na televiziji so TV-novice,

kjer prihaja v ospredje »igrano« (naravno) branje; gre za »govorno branje¹²«. (Pirc 2005: 153–159) Tivadar (2008: 29) k temu dodaja: »Povsem prostega govora je namreč na radiih in televizijah dokaj malo, razen v različnih pogovornih oddajah, kjer je tudi tematika manj zahtevna.« Voditeljica torej bere, z gledanjem v kamero pa nam daje vtis zaupanja, verodostojnosti, tudi simpatičnosti. »S tem pravzaprav prestopa mejo objektivnega in delno prestopa mejo igranega govora. Glede na velikost črk in razbitost besedila na »bobnu« se mora dejansko odmakniti od pisnega besedila in ga interpretirati glede na vsebino in govorjenost.« (Tivadar 2011: 490)

Napovednika v oddaji nimamo, voditeljico prvič vidimo in slišimo, ko nas pozdravi z »Dober večer.«. Med njenim napovedovanjem vidimo izseke iz prispevka, občasno tudi grafične prikaze (npr. rezultate volitev). Pogovarja se v živo, vendar z vnaprej pripravljenim besedilom oz. vprašanji; npr. s T. A. (domača novinarka na terenu), v studiu pa ima tudi gosta, takratnega ministra za delo I. S.

4.2.2 Poudarek, členitev s premori, napake

Tudi pri J. J. so v odlomkih s posnetka (Dnevnik ob 22h, 10. 4. 2011) s krepkim tiskom označeni poudarki, z oznako »(p)« premori, z oznako (!) pa napake.

»Dober večer. (p) Zdaj je **jasno**, zakon o malem delu so volivci na referendumu **zavrnili**¹³. (p) Čeprav smo pričakovali tesen izid, (p) je **proti** glasovala **velika** večina. (p) Volilna udeležba je bila skoraj **34-odstotna**, (p) tole pa so **zadnji** podatki državne volilne komisije o tem, kako so volivci **glasovali**, (p) prešteli so skorajda **vse glasovnice**. (p) **Proti** zakonu je glasovalo dobrih **80 odstotkov** vseh, ki so oddali glas, (p) **za** pa nekaj manj kot 20 odstotkov.

¹² Gre za branje, katerega tipični primer je voditelj osrednjih informativnih oddaj, ki želi z mimiko in nejezikovnimi sredstvi sporočilo narediti »živo« in se tako odmakniti od pisanega jezika, čeprav je vse do potanskosti zapisano. (Tivadar 2011: 492)

¹³ **zavrníti** in zavrniti -em dov.; drugo gl. vrniti (i/íř ř) *koga/kaj* ~ darilo; ~ pošiljko; ~ kravo iz detelje; ~ tujca na meji (SP 2001: spletna izdaja)

(p) Na zavrnitev vladnega predlóga¹⁴ se je **že** odzval premier Borut Pahor (!), kot pravi, je glas **proti** zakónu¹⁵ o malem delu (p) tudi glas ljudstva **proti** vladi.« (0:09–0:47)

»V Cankarjevem domu v Ljubljani so nocoj odprli **peti** mednarodni festival **gorniškega filma**, (p) v petih dneh bodo **vsem** generacijam ljubiteljev **gora**, (p) narave **in alpinizma** (p) na ogled ponudili **dvaintrideset** filmov (p) iz **osemnajstih** držav z vsega **sveta**. (p) Na velikem platnu **Kosovelove in Linhartove** dvorane bodo tako denimo prikazáli¹⁶ **spokojne** tibetanske **pašnike**, (p) pa andska bajeslovna **bitja**, **drzne** plezalske izkušnje (p) in **izjemne** smučarske **podvige**. (p) Premierno pa bodo predvajali tudi **novi slovenski** film **Sfinga** (p) o legendarni podobi **na** Triglavski **steni**.« (15:21–15:55)

Iz obeh odlomkov vidimo, da tudi ta voditeljica relativno veliko poudarja, veliko je tudi premorov. Tako poudarki kot premori so glede na vsebino smiselni. J. J. ima v prvih desetih sekundah prvega odlomka 4 premore in 4 poudarke, v drugih desetih 3 premore in 6 poudarkov, v zadnjih desetih pa 2 premora in 4 poudarke. Zmoti se le enkrat, in sicer pri izgovorjavi priimka, ko namesto »Pahor« izgovori »Prahor«.

Pri obeh govorkah opazimo, da v nekaj primerih naglasita predloge ali veznike, ki so sicer breznaglasnice. »Pred vezniki in predlogi govorci pogosto členejo besedilo s premori in zajamejo zrak, zato jih velikokrat izgovorijo z neobvladljivo jakostjo, torej s preobilico izdihanega zraka. Takrat sta veznik in predlog bodisi po tonu previsoko izgovorjena bodisi nelogično poudarjena.« (Antončič, Prek 2004: 85)

¹⁴ **prédlog** -óga m (é dʃ) ~ za napredovanje; dati ~ na glasovanje; jezikosl. pravi, nepravi ~ (SP 2001: spletna izdaja)

¹⁵ **zákon** ¹ -óna tudi zákon -a m (á dʃá) 1. ~ določa, predpisuje; ~ velja; izvajati, kršiti ~; ustavni ~; ~ o varstvu okolja; po ~u prepovedati; z ~om zagotoviti; poud. varuh ~a |sodnik, policist| 2. fizikalni ~i; ~i logike; fiz. arhimedov ~ (SP 2001: spletna izdaja)

¹⁶ **pokázati** tudi pokazáti -kážem dov. pokázanje tudi pokazánje; drugo gl. kazati (á/á á) *komu koga/kaj* ~ kupcu blago; poud. ~ hrbet mestu |zapustiti mesto, izseliti se|; poud. ~ staršem roge |upreti se jim|; *pokazati koga/kaj* (SP 2001: spletna izdaja)

4.2.3 Stavčna intonacija

J. J. v veliki večini primerov uporablja padajočo intonacijo, kar je za pripovedovanje tudi najbolj pravilno. Rastočo intonacijo uporabi pri pozdravu, kar je neustrezno.

4.2.3.1 Primer rastoče intonacije

»Dober večer.« ↗ (govorka napačno intonira)

4.2.3.2 Primeri padajoče intonacije

»Čeprav smo pričakovali tesen izid, je proti glasovala velika večina.« ↘

»Proti zakonu je glasovalo dobrih 80 odstotkov vseh, ki so oddali glas, za pa nekaj manj kot 20 odstotkov.« ↘

»Na zavrnitev vladnega predloga se je že odzval premier Borut Pahor, kot pravi, je glas proti zakonu o malem delu tudi glas ljudstva proti vladi.« ↘

»Na velikem platnu Kosovelove in Linhartove dvorane bodo tako denimo prikazali spokojne tibetanske pašnike, pa andska bajeslovna bitja, drzne plezalske izkušnje in izjemne smučarske podvige.« ↘

»Premierno pa bodo predvajali tudi novi slovenski film Sfinga o legendarni podobi na Triglavski steni.« ↘

»Zdaj je jasno, zakon o malem delu so volivci na referendumu zavrnili.« ↘ (govorka preveč poudari)

»Volilna udeležba je bila skoraj 34-odstotna, tole pa so zadnji podatki državne volilne komisije o tem, kako so volivci glasovali, prešteli so skorajda vse glasovnice.« ↘ (govorka dela besedila ne zaključi, ampak preveč hiti)

»V Cankarjevem domu v Ljubljani so nocoj odprli peti mednarodni festival gorniškega filma, v petih dneh bodo vsem generacijam ljubiteljev gora, narave in alpinizma, na ogled ponudili dvaintrideset filmov iz osemnajstih držav z vsega sveta.« ↘

Rastočo intonacijo J. J. uporabi enkrat (napačno), padajočo intonacijo pa osemkrat. Podobnost med govorkama pa zasledimo predvsem pri hitrosti govora.

4.2.4 Hitrost govora

Tudi pri J. J. sem hitrost govora analizirala vključno s premori.

4.2.4.1 Hitrost govora v prvem odlomku

»Dober večer. Zdaj je jasno, zakon o malem delu so volivci na referendumu zavrnili.« (4,8 zl/s)

»Čeprav smo pričakovali tesen izid, je proti glasovala velika večina.« (6,2 zl/s)

»Volilna udeležba je bila skoraj 34-odstotna, tole pa so zadnji podatki državne volilne komisije o tem, kako so volivci glasovali, prešteli so skoraj da vse glasovnice.« (5,8 zl/s)

»Proti zakonu je glasovalo dobrih 80 odstotkov vseh, ki so oddali glas, za pa nekaj manj kot 20 odstotkov.« (6,1 zl/s)

»Na zavrnitev vladnega predloga se je že odzval premier Borut Pahor, kot pravi, je glas proti zakonu o malem delu tudi glas ljudstva proti vladi.« (5,1 zl/s)

Povprečna hitrost njenega govora v prvem odlomku je **5,2 zl/s**, in sicer v času **38 sekund**.

4.2.4.1 Hitrost govora v drugem odlomku

Povprečna hitrost njenega govora v drugem odlomku je **5,7 zl/s**, in sicer v času **34 sekund**.

»V Cankarjevem domu v Ljubljani so nocoj odprli peti mednarodni festival gorniškega filma, v petih dneh bodo vsem generacijam ljubiteljev gora, narave in alpinizma, na ogled ponudili dvaintrideset filmov iz osemnajstih držav z vsega sveta.« (5,9 zl/s)

»Na velikem platnu Kosovelove in Linhartove dvorane bodo tako denimo prikazali spokojne tibetanske pašnike, pa andska bajeslovna bitja, drzne plezalske izkušnje in izjemne smučarske podvige.« (5,6 zl/s)

»Premierno pa bodo predvajali tudi novi slovenski film Sfinga o legendarni podobi na Triglavski steni.« (5,8 zl/s)

Tudi pri J. J. ne vidimo večjih odstopanj pri hitrosti govora, povprečna hitrost pa je približno 5,5 zlogov na sekundo. Tako kot Z. tudi ona ne govori prosto.

5. Primerjava med voditeljicama

	D. Z.	J. J.
Poudarki v 30-ih sekundah	V prvih desetih sekundah prvega odlomka 9 , v drugih desetih 2 poudarka , v zadnjih desetih 8 poudarkov .	V prvih desetih sekundah prvega odlomka 4 poudarki , v drugih desetih 6 , v zadnjih desetih pa 4 poudarke .
Premori v 30-ih sekundah	V prvih desetih sekundah naredi 5 premorov , v drugih desetih 2 premora v zadnjih desetih sekundah pa 3 .	V prvih desetih sekundah 4 premore , v drugih desetih 3 , v zadnjih desetih pa 2 .
Napake	V prvem odlomku 1 , v drugem 7 .	V prvem odlomku 1 , v drugem 0 .
Stavčna intonacija	V prvem odlomku 3 rastoče , 2 padajoči , v drugem 4 rastoče in 1 padajoča .	V prvem odlomku 1 rastoča in 3 padajoče , v drugem 5 padajočih .
Hitrost govora	Povprečna hitrost prvega odlomka je 5,6 zl/s , drugega pa 5,0 zl/s .	Povprečna hitrost prvega odlomka je 5,2 zl/s , drugega pa 5,7 zl/s .

Razvidno je torej, da obe voditeljici veliko poudarjata, v posnetkih pa lahko slišimo tudi njuno (pre) glasno govorjenje.¹⁷

¹⁷ »Prav tako imajo lahko posamezni govorci določene govorne posebnosti (npr. poseben način govora – poudarjanje vsake besede, glasno govorjenje, ki podaljšuje samoglasnike in zato spreminja tudi segmentno podobo samoglasnikov, posebno intonacijo [...]).« (Tivadar 2009: 367)

6. Grafični prikazi posnetih besedil s programom Adobe Audition

Gre za prikaz posnetih besedil, pri čemer nam y os predstavlja čas posnetka, x os pa intonacijo v decibelih, ki jo govorka uporablja.

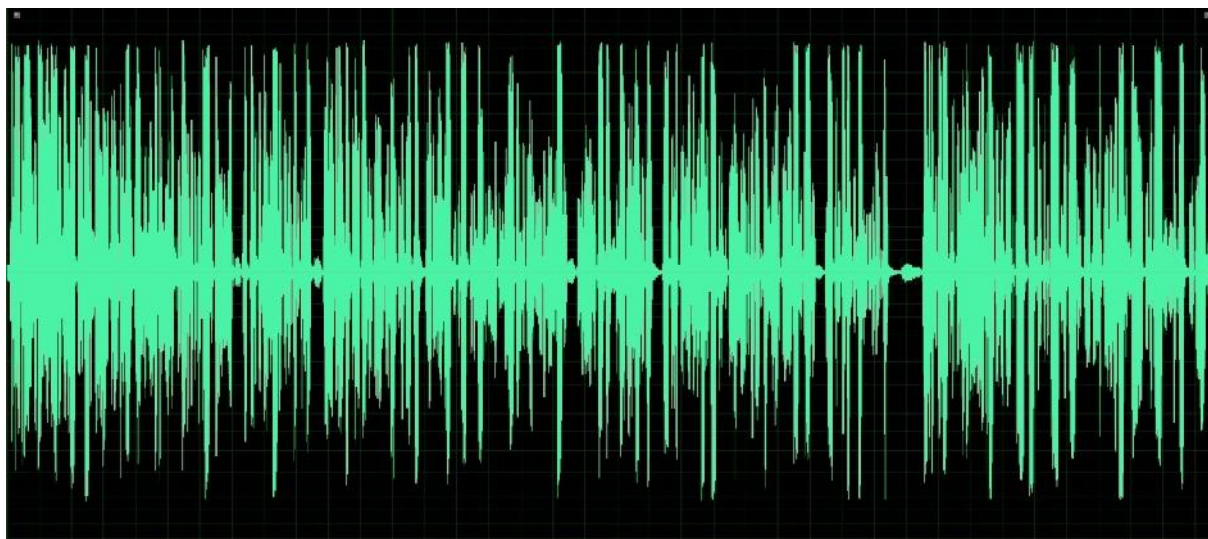
Priloga 4: D. Z., 1. posnetek (0:35–1:07)

D. Z. ima v prvih desetih sekundah prvega odlomka **9**, v drugih desetih **2** poudarka, v zadnjih desetih **8** poudarkov.

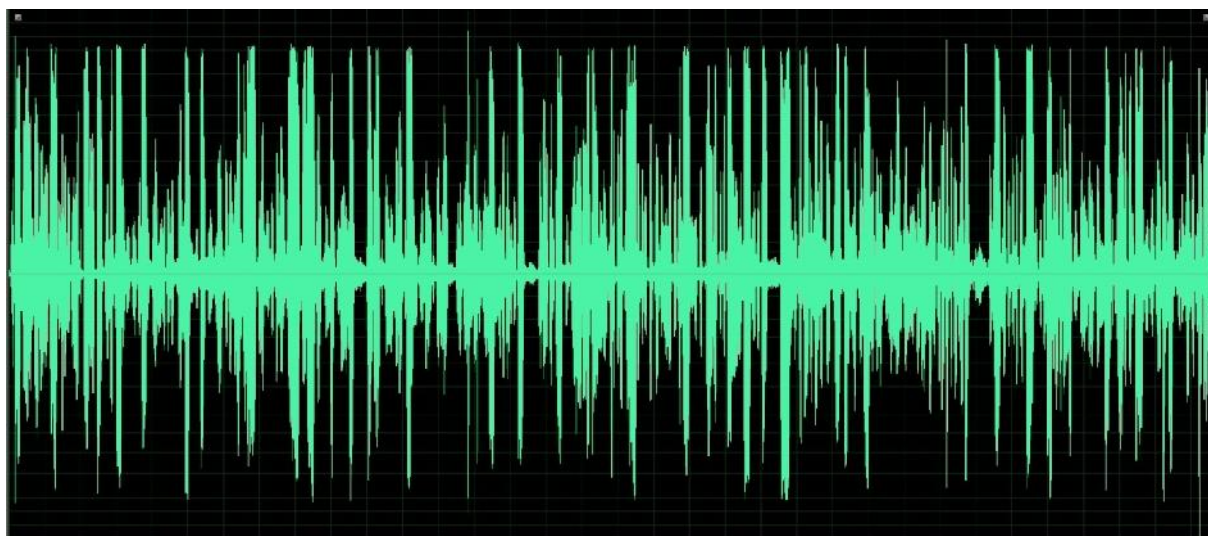
Priloga 5: D. Z., 2. posnetek (2:44–3:28)

V drugem odlomku ima D. Z. **19** poudarkov, in sicer v času **47 sekund**.

Priloga 6: J. J., 1. posnetek (0:09–0:47)

V prvih desetih sekundah prvega odlomka ima **4** poudarke, v drugih desetih **6**, v zadnjih desetih pa **4** poudarke.

Priloga 7: J. J., 2. posnetek (15:21–15:55)

V drugem odlomku ima J. J. **24** poudarkov, in sicer v času **34 sekund**.

Glede na število »celotnih« poudarkov bi lahko rekli, da govorki govorita na precej podoben način, vendar pa lahko glede na prikaz poudarkov v decibelih potrdimo, da ima J. J. med

celotnim napovedovanjem zelo visok register in zelo veliko poudarkov, saj poudari skoraj vsako besedo, ki jo izgovori.

7. Zaključek

Na podlagi analize obeh govork lahko izpostavimo naslednje:

- I. Obe govorki govorita knjižno slovenščino, v njunem govoru namreč ni zaznati narečnih besed oz. narečnih posebnosti. To je tudi pričakovano, saj je, kot pravi Tivadar, knjižni jezik še vedno najpogostejša in najvplivnejša jezikovna zvrst v javnem sporočanju, čeprav so mesto v različnih medijih (predvsem na govorjenih regionalnih radijskih in tudi televizijskih postajah) dobila tudi narečja in druge jezikovne zvrsti. (Tivadar 2008: 35)
- II. D. Z. slišimo v napovedniku (kar gledalce pritegne k spremljanju, saj vedo, kaj bodo videli), J. J. pa napovednika nima. Pri obeh se med napovednikom občasno predvajajo izseki glavnih novic, na POP TV-ju pa imamo za voditeljico tudi ozadje s sliko, povezano s temo prispevka. Glasba oz. zvočni efekti so na POP TV-ju glasnejši, tudi posnetki so bolj razgibani in »modernejši«, kar naredi oddajo zanimivejšo ter gledalce pritegne h gledanju. Obe voditeljici sta za pultom, imata liste in kemični svinčnik, le da ima J. J. še prenosni računalnik. Tako J. J. kot D. Z. se v živo (preko telefonske zveze) pogovarjata z novinarji s terena, v RTV studiu pa vidimo tudi gosta I. S.
- III. Nobena izmed govork ne govori prosto, obe namreč bereta s »trotlbobna«, relativno veliko poudarjata, veliko je tudi premorov, ki so glede na vsebino smiselni (razlika je le pri drugem odlomku D. Z., saj naenkrat ne vidi več besedila in se zato veliko moti, več je premorov, ki so tudi daljši). D.Z. ima v 30-ih sekundah 19 poudarkov in 10 premorov, J. J. pa 14 poudarkov in 9 premorov. Pri slednjih se voditeljici ne razlikujeta veliko, obe delata veliko premorov, kar pripomore k večji razločnosti in razumljivosti. Večja razlika je pri poudarkih, kjer J. J. več poudarja, ves čas ima tudi višji register, kar privede do dramatičnosti. Na tej točki lahko torej domnevamo, da gre za načrten proces, saj želi voditeljica pritegniti večjo pozornost, gledalcu dati občutek, da je to, kar govori, resnično, in gledalca »z glasom popeljati na kraj dogodka«. Ko D. Z. ne poudarja določenih besed, je njen glas med pripovedovanjem umirjen, za razliko od nje pa je pri J. J. opaziti ravno nasprotno. J. J. tako kot D. Z.

določene besede poudari in jih na ta način »izpostavi« (besede označene zgoraj s krepkim tiskom), ima pa med celotnim napovedovanjem zelo visok register, lahko bi rekli, da vsaj »na pol« poudari vsako besedo, ki jo izgovori. To dejstvo je presenetilo tudi mene, saj sem J. J. poznala kot govorko, ki pripoveduje umirjeno (tak način je za RTV nasproti POP TV-ju, kjer je vse zelo dramatično, splošno značilen), je pa mogoče, da nacionalna televizija na ta način želi »ponavljati« po komercialni televiziji (večja gledanost) in to počne načrtno. Gotovo pa je v tem besedilu na tako visok register in toliko poudarkov vplivala tudi tematika, saj je šlo za rezultate referenduma.

IV. Napake so pogostejše pri D. Z. (v prvem odlomku 1 (»državljanov« namesto »državljanom«), v drugem 7 (dvakrat zaporedoma izgovori »je pa medtem«, namesto »sestati sindikalisti« reče »sestati sindikalistu«, zmoti se pri izgovorjavi zneska, uporablja mašila ...)), J. J. pa ima v prvem odlomku 1 (»Prahor« namesto »Pahor«), v drugem pa 0.

V. D. Z. uporablja večinoma rastočo stavčno intonacijo. V prvem odlomku ima 3 rastoče in 2 padajoči, v drugem pa 4 rastoče in 1 padajočo intonacijo. Pri J. J. pa je ravno obratno; v prvem odlomku ima 1 rastočo in 3 padajoče, v drugem 5 padajočih intonacij. Opozoriti je potrebno predvsem na neustrezno uporabo rastoče intonacije na koncu pripovednih povedi, pravilna bi bila namreč uporaba padajoče intonacije. Rastoča intonacija je sicer pravilno uporabljena za vprašalno povedjo. Intonacijsko ustrežnejša je J. J., ki ima sicer med napovedovanjem višji register od D. Z., kar je verjetno vplivalo tudi na intonacijo.

VI. Hitrost govora se pri D. Z. iz stavka v stavek zelo spreminja (ker ne vidi več besedila), pri J. J. pa takšne razlike niso opazne. Povprečna hitrost govora pri D. Z. je (vključno s premori) v prvem odlomku 5,6 zl/s, v drugem pa 5,0 zl/s, pri J. J. pa 5,2 zl/s v prvem ter 5,7 zl/s v drugem odlomku.

Med govorkama torej najdemo nekaj podobnosti, razlikujeta pa se predvsem v številu napak ter poudarkov, saj J. J. npr. v drugem posnetku poudari veliko več besed kot v svojem drugem odlomku D. Z. Še enkrat pa moram opozoriti predvsem na napačno uporabo rastoče intonacije govork pri pripovednih povedih, kjer bi bila pravilna le uporaba padajoče intonacije.

8. Povzetek

V diplomski nalogi sem analizirala dve govorki, D. Z. in J. J., ter našla nekaj podobnosti in nekaj razlik.. Obe voditeljici sta za pultom, imata liste in kemični svinčnik, le da ima J. še prenosni računalnik. Tako J. J. kot D. Z. se v živo pogovarjata z novinarji s terena. Nobena od govork ne govori prosto, obe namreč bereta s »trotlbobna«, relativno veliko poudarjata, veliko je tudi premorov. Ko D. Z. ne poudarja določenih besed, je njen glas med pripovedovanjem umirjen, za razliko od nje pa je pri J. J. opaziti ravno nasprotno, saj bi lahko rekli, da vsaj »na pol« poudari vsako besedo, ki jo izgovori, ne glede na tematiko branega besedila. Pri D. Z. opazimo več napak, obe voditeljici pa večinoma uporabljata rastočo intonacijo. Povprečna hitrost govora je pri obeh okrog 5,0 zlogov na sekundo.

9. Literatura in viri

Antončič, Emica, Šeruga Prek Cvetka: *Slovenska zborna izreka*. Maribor: Založba Aristej, 2004.

Pirc, Tatjana: *Radio. Zakaj te imamo radi*. Ljubljana: Založba Modrijan, 2005.

Tivadar, Hotimir: Podoba in funkcija govorjenega knjižnega jezika glede na neknjižne zvrsti. *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2003. 437 - 452.

Tivadar, Hotimir: Slovenski medijski govor v 21. stoletju in pravorečje - RTV Slovenija vs. komercialne RTV-postaje. *Kapitoly z fonetiky a fonologie slovanských jazyků : příspěvky z pracovního vědeckého setkání na XVI. zasedání Komise pro fonetiku a fonologii slovanských jazyků při Mezinárodním komitétu slavistů*, 2005. 209-226.

Tivadar, Hotimir: Pravorečje, knjižni jezik in mediji. *Slovenski jezik, literatura, kultura in mediji: zbornik predavanj*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2008. 24-35.

Tivadar, Hotimir: Vzpostavitev razmerij med govorom in branjem, recitacijo in igranjem. *Meddisciplinarnost v slovenistiki*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2011. 489–495.

Tivadar, Hotimir: Fonetika in realno gradivo – izbira(nje), pridobivanje, urejanje in analiza govornih medijskih besedil. *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009. 365–369.

Tivadar, Hotimir: Mediji – njihov pomen za oblikovanje (govorjenega) knjižnega jezika. *Povzetki predavanj: mednarodno znanstveno srečanje, Jeruzalem v Slovenskih Goricah 13. in 14. junija 2008*. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko in Oddelek za slavistiko Filozofske fakultete, 2008. 35.

Toporišič, Jože: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja, 2004.

Toporišič, Jože: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.

Internetni viri

Slovar slovenskega knjižnega jezika: Spletna izdaja. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2000. (<http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>)

Slovenski pravopis: Spletna izdaja. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2001. (<http://bos.zrc-sazu.si/sp2001.html>)

http://24ur.com/bin/video.php?media_id=60510424 (dostop 2. 4. 2012)

<http://tvsllo.si/predvajaj/porocila-ob-22h/ava2.102215758/> (dostop 2. 4. 2012)

http://pro-plus.si/slo/pro_plus/televizija/ (dostop 2. 4. 2012)

http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/ (dostop 2. 4. 2012)

<http://sl.wikipedia.org/wiki/24UR> (dostop 2. 4. 2012)

<http://akademija.24ur.com/clanek/predavatelj/darja-zgonc.html> (dostop 2. 4. 2012)

http://sl.wikipedia.org/wiki/RadiotelevizijaSlovenija#Televizijske_postaje (dostop 2. 4. 2012)

<http://rtvslo.si/ortv/> (dostop 2. 4. 2012)

http://www.rtv-slo.si/modload.php?&c_mod=rtvoddaje&op=web&func=read&c_id=25372
(dostop 2. 4. 2012)

10. Seznam prilog

Priloga 1: Delež gledalcev TV-postaj od 19:00 do 23:00 (vir: http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/)

Priloga 2: Delež gledalcev TV-postaj od 6:00 do 2:00 (vir: http://pro-plus.si/slo/pro_plus/medijska_hisa/)

Priloga 3: Grafični prikaz spreminjanja hitrosti govorne D. Z.

Priloga 4: D. Z., 1. posnetek (0:35–1:07)

Priloga 5: D. Z., 2. posnetek (2:44–3:28)

Priloga 6: J. J., 1. posnetek (0:09–0:47)

Priloga 7: J. J., 2. posnetek (15:21–15:55)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 12. septembra 2012

Nika Birska